

Kedves Péter!

Már hosszabb ideje látható jelei voltak a betegségednek, s aggodalommal figyeltünk ezekre, de azt, hogy ennyire súlyosan komoly a helyzet, hogy a végső állapot adja le jeleit, a legutóbbi időszakig talán Te magad sem hitted. Mindvégig reménykedtél a szervezeted erejében, ellenálló képességében és a szeretet éltető erejében, mely a környezetedből feléd áradt. A türelem és a remény a szenvedésed utolsó pillanatáig elkísért, mígnem pontot tett a végére a halál.

Elmentél közülünk, ez a könyörtelen tényállás, mellyel számot kell vetnünk, és meg kell tanulnunk ezután együtt élni vele. De azzal, hogy Egyed Péter *nincs többé* még nagyon sokáig nem fogunk megbarátkozni.

Kedves Péter!

Haláloed egy folyamat végére is pontot tett. Ez a folyamat közel három évtizeddel ezelőtt kezdődött, és az egyetemi munkában, a magyar nyelvű filozófiai képzés, majd a doktori képzés újraindításában, megszervezésében, felépítésében nyerte el az igazi értelmét. Együtt álltunk az élén ennek a folyamatnak, makacs, következetes kitartással, melynek sikere, minden vélt vagy valós gyanakvás, nézeteltérés, bosszúság és kölcsönös kritika ellenére leginkább a hallgatólagos, máskor pedig az éppen tudatosan vállalt együttműködésünkön múlt. Ebben tudtuk folyamatosan erősíteni egymást. Ez az együttműködés segített hozzá rendre a felmerülő akadályok leküzdéséhez, s most ez ért a végéhez, egy olyan akadályhoz, amely számunkra emberi mérték szerint már leküzdhetetlen.

Az utóbbi években alkalmunk nyílt arra, hogy többet beszélgethessünk a közös egyetemi dolgainkról, a minket közvetlenül érintő politikai és kulturális eseményekről, a személyes élményeinkről. Véleményt próbáltunk formálni és cserélni főként arról, hogy hogyan mennek a dolgok a magyar nyelvű egyetemi oktatás háza táján. Számos kritikai észrevételt fogalmaztál meg, de sohasem alaptalanul, felelőtlenül, és a rosszindulat legcsekélyebb jele nélkül tetted ezt. Aggodalmadat fejezted ki, valahányszor úgy vélted, hogy rosszul mennek a dolgok és figyelmeztetni próbáltad a környezetemben levőket a jó, a helyes irány és eljárás felismerésére. Tetted ezt sokszor a sokat mondó hallgatásnak, fegyelmezett visszafogottságnak a kimondásnál is nagyobb erejével. Kritikai észrevételeidet mindenkor az életed egészen végighaladó filozófiai alapproblémaként kezelt értelem és szabadság nézőpontjából fogalmaztad meg. Egyike voltál azoknak (mondhatnám azon egyre kevesebbeknek), aki mertél és tudtál saját fejjel gondolkodni. Különösképpen ingereltek a butaság és az ostobaság szembeötlő megnyilvánulásai, valahányszor azok az értelem rovására és a szabadság kárára történtek, akár az egyéni életvitel, akár a közösségi ügyeink szintjén.

Kedves Péter!

Közel három évtizedig voltunk pályatársak a kolozsvári magyar nyelvű filozófiai képzés és doktori képzés folyamataiban. Jelenléted, részvételed, a filozófia minden területére kiterjedő és szerteágazó hatalmas szakmai tudásod, a Rád jellemző mértéktartó, de egyszersmind nyitott és empatikus viszonyulási mód a hallgatókhoz és a kollégákhoz, karakteres egyéniséged a maga egészében meghatározóaknak bizonyultak a magyar filozófiai képzés fenntartása, később pedig a doktori képzés kiépítése terén. Olyankor is, amikor nem feladatkörök betöltése révén voltál közvetlenül érintett ezekben a folyamatokban, ötleteiddel, javaslataiddal, kezdeményezéseiddel, a filozófiai képzés szellemi környezetében kifejtett tevékenységeiddel az EMFT élén, a tanulmányi napok megszervezésével, a *Többlet* gondos

szerkesztésével úgy voltál folyamatosan jelen, hogy mindezek eredményeket produkáltak és maradandó nyomot hagytak a szellemi közösségünk arculatán.

Mindannyian jól tudjuk, hogy az oktatói, kutatói és doktori témavezetői munka értéke nem feltétlenül azonnali eredményekben mutatkozik meg. Hosszú távú hatásösszefüggésekről van szó, amelyek szemléletmódok, attitűdök formálódásához, átalakulásához vezetnek. A Te esetekben is leginkább ilyenfajta kisugárzásodat észleltük a szellemi környezetedre, amelyet folyamatosan, figyelmes gondoskodással gondoztál, s amelyre még életed utolsó pillanatában is gondod volt. Hiszen a múlt keddi látogatásom, az utolsó beszélgetésünk alkalmával is – miközben arról beszéltél, hogy mi minden jut eszedbe tisztább pillanataidban, s ezek között nem mulasztottad el Kant szövegeire is hivatkozni – azon voltál, hogy felhívjad a figyelmemet az általad irányított disszertációkban bizonyos szövegrészek tüzetes ellenőrzésére, már tudva tudván, hogy ezek véglegesítésének a feladata immár zömmel rám fog hárulni. Tetted ezt az állapotodhoz képest bizakodó jó hangulatban, hiszen akkor és talán utoljára jó napod volt, boldogan újságoltad, hogy éjszaka aludni is tudtál, s még arra is kedved támadt, hogy humoros ötletekkel hozakodjál elő.

Kedves Péter!

Utolsó éveid, hónapjaid, napjaid során egyre fokozottabban eluralkodott rajtad a szenvedés. A környezetedhez tartozóként mind többször észlelhattük ennek a belső érzékenységeden megmutató jeleit, melyek a széles körű műveltség és az adott helyzetek megkövetelte formális attitűdök mögött egy olyan meghúzó és leginkább csak pusztán magára hagyatkozó személyességről tanúskodtak, arról a tiszta énről, aki majdhogynem csupaszon állt, lelki meztelenségben a világ és a körülmények brutalitásával szemben. És aki számára az egyedüli kapaszkodót a helyzetet mindenkor megérteni akaró értelmes rálátás és a szubjektív szabadságba való menekülés kísérletei nyújthatták. Ezzel a saját életében is bizonyossággá vált mindaz, amit filozófusként, esszéistaként a boldogság és a szenvedés viszonyáról már fiatalon végiggondoltál és megírtál *A szenvedés kritikája* című kötetében: a szenvedés az, ami a nagyobb felületet foglalja el az életünkben is és a művészetben is. „A vég tehát a kezdet és az állandóság is: a szenvedés. Ennek nincs mértéke; s mégis: – figyelmeztetsz mindnyájunkat – mértéket kell keresni, hogy megnyilatkozhatunk róla.” (34) Mi lehetne a filozófia számára nagyobb bizonyosság, mint magának a filozófusnak a mértéket mindvégig kereső és megtartó élete és – *halála!*

Most búcsúzunk, a kollégától, a baráttól, az embertől, akinek a földi élete a halállal véget ért.

De az életből sarjadó *szellem* nem szűnik meg az élet elmúltával. A szellemed tovább él, s ő maga válik a bennünket, (még) élőket körülölelő *környezetté*. Miközben immár állandó nyitottan maradottságába zárul be a *Madonnák, porban* című regényed visszatérő motívumaként minduntalan kísértő kérdés: „És ha nincs, miért van? És ha van, miért nincs?” (85)

Nyugodjál békében, kedves Péter!

Kolozsvár, 2018. augusztus 6.

Dr. Veress Károly egyetemi tanár